

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 13ης Ιουνίου 1996 *

Στην υπόθεση C-144/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de police de Toulouse (Γαλλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά

Jean-Louis Maurin,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των αρχών των σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και τον σεβασμό της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή) και C. Gulmann, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Romain Nadal, βοηθό γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον Stephen Braviner, του Treasury Solicitor's Department,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την Dominique Maidani, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Maurin, εκπροσωπούμενου από τη Muriel Kramer, δικηγόρο Παρισιού, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Romain Nadal, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από την Dominique Maidani, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Απριλίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 4ης Απριλίου 1995, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαΐου 1995, το tribunal de police de Toulouse υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, ένα προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των αρχών των σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και τον σεβασμό της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως.
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά του Maurin, ο οποίος κατηγορείται ότι διέθεσε προς πώληση τρόφιμα των οποίων η οριακή ημερομηνία αναλώσεως είχε λήξει, παραβαίνοντας έτσι τις διατάξεις του άρθρου 18 του διατάγματος 84-1147, της 7ης Δεκεμβρίου 1984, περί εφαρμογής του νόμου της 1ης Αυγούστου 1905 περί απάτης και νοθείας στον τομέα των προϊόντων ή των υπηρεσιών, όσον αφορά την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων [*JORF* (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας) της 21ης Δεκεμβρίου 1984, σ. 3925]. Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού έχει ως εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των ποινικών κυρώσεων που προβλέπουν τα άρθρα 1 έως 4 του νόμου της 1ης Αυγούστου 1905 και το άρθρο 26 του προαναφερθέντος διατάγματος 71-636 της 21ης Ιουλίου 1971, απαγορεύεται η κατοχή με σκοπό την πώληση, η διάθεση προς πώληση, η πώληση ή η δωρεάν διανομή των τροφίμων που φέρουν οριακή ημερομηνία αναλώσεως, αφ' ης στιγμής έχει παρέλθει η ημερομηνία αυτή.»
- 3 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο Maurin προέβαλε την ακυρότητα των πράκτικων που είχαν συνταχθεί στις 15 Ιουνίου 1993, για τον λόγο ότι δεν είχαν υπογραφεί από το πρόσωπο το οποίο αφορούσαν οι έρευνες, πράγμα που αντιβαίνει προς τις διατάξεις του διατάγματος 86-1309, της 29ης Δεκεμβρίου 1986, περί καθορισμού των προϋποθέσεων εφαρμογής της αποφάσεως 86-1243, της 1ης Δεκεμβρίου 1986, σχετικά με την ελευθέρωση των τιμών και

του ανταγωνισμού (*JORF* της 30ής Δεκεμβρίου 1986, σ. 15775), καθώς και προς τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που αφορούν τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και τον σεβασμό της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως.

4 Συναφώς, το εθνικό δικαστήριο διευκρινίζει ότι κατά του Maurin έχει ασκηθεί ποινική δίωξη βάσει του προαναφερθέντος διατάγματος 84-1147 και ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας που θεσπίζει ο νόμος της 1ης Αυγούστου 1905, περί απάτης και νοθείας στον τομέα των προϊόντων ή των υπηρεσιών (*JORF* της 5ης Αυγούστου 1905), δεν προβλέπεται ότι τα πρακτικά πρέπει να υπογράφονται από τον κατηγορούμενο.

5 Ενόψει των προεκτεθέντων, το tribunal de police de Toulouse αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει με τις γενικές αρχές του δικαίου που έχει δεχθεί το Δικαστήριο, όπως είναι οι αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, η διαδικασία σχετικά με τη διαπίστωση των παραβάσεων, όπως αυτή ρυθμίζεται με τον νόμο της 1ης Αυγούστου 1905 περί απάτης και νοθείας στον τομέα των προϊόντων ή των υπηρεσιών, όσον αφορά την επισημάνση και την παρουσίαση των τροφίμων και, ειδικότερα, το γεγονός ότι δεν απαιτείται η υπογραφή των πρακτικών από το πρόσωπο το οποίο αφορούν οι έρευνες;»

6 Η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή υποστήριξαν ότι το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να απαντήσει στο υποβληθέν ερώτημα, δεδομένου ότι, κατά την άποψή τους, η εθνική ρύθμιση εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Οι εν λόγω κυβερνήσεις και η Επιτροπή υποστήριξαν εξάλλου ότι το εθνικό δικαστήριο δεν επικαλείται καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου, οπότε δεν τίθεται κανένα ζήτημα ερμηνείας ή κύρους σχετικό με το δίκαιο αυτό.

- 7 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η ποινική δίωξη κατά του Maurin ασκήθηκε δυνάμει του άρθρου 18 του προαναφερθέντος διατάγματος 84-1147, το οποίο απαγορεύει, μεταξύ άλλων, την πώληση τροφίμων των οποίων η οριακή ημερομηνία αναλώσεως έχει λήξει.
- 8 Οι κοινοτικές διατάξεις που ίσχυαν στον σχετικό τομέα κατά τον χρόνο των πράξεων για τις οποίες κατηγορείται ο Maurin απορρέουν από την οδηγία 79/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 89/395/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1989 (ΕΕ L 186, σ. 17, στο εξής: οδηγία).
- 9 Όπως προκύπτει ιδίως από την πρώτη και την όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 79/112, η εν λόγω οδηγία αποτελεί, όπως έχει ήδη τονίσει το Δικαστήριο, το πρώτο στάδιο μιας διαδικασίας εναρμονίσεως, η οποία σκοπεύει να άρει προοδευτικώς όλα τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων που απορρέουν από τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών περί της επισημάνσεως των προϊόντων αυτών (απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994 στην υπόθεση C-17/93, Van der Veldt, Συλλογή 1994, σ. I-3537, σκέψη 26).
- 10 Στο πλαίσιο αυτού του πρώτου σταδίου εναρμονίσεως, η οδηγία προβλέπει, μεταξύ άλλων, στα άρθρα της 9 και 9α, ότι η ένδειξη της ημερομηνίας ελαχίστης διατηρησιμότητας ή, στην περίπτωση τροφίμων που είναι πολύ ευαλοίωτα από μικροβιολογικής απόψεως, της οριακής ημερομηνίας αναλώσεως, πρέπει να αναγράφεται στην επισήμανση των τροφίμων. Επιπλέον, η οδηγία προβλέπει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου της 22, παράγραφος 1, ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να απαγορεύουν το εμπόριο των προϊόντων που δεν είναι σύμφωνα με τις διατάξεις της.
- 11 Αντιθέτως, η οδηγία δεν ρυθμίζει την πώληση των τροφίμων που είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές που θεσπίζει σχετικά με την επισήμανση και, επομένως, δεν επιβάλλει καμία υποχρέωση στα κράτη μέλη οσάκις πρόκειται,

όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, για την πώληση προϊόντων τα οποία είναι σύμφωνα με την οδηγία αλλά των οποίων η οριστική ημερομηνία αναλώσεως έχει παρέλθει.

¹² Επομένως, η παράβαση για την οποία κατηγορείται ο Maurin αφορά μια εθνική ρύθμιση η οποία εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, με αποτέλεσμα το Δικαστήριο να μην έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί ως προς την παραβίαση των αρχών των σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και τον σεβασμό της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, την οποία συνεπάγονται ενδεχομένως οι διαδικαστικοί κανόνες που εφαρμόζονται σε μια τέτοια παράβαση (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1987 στην υπόθεση 12/86, Demirel, Συλλογή 1987, σ. 3719, σκέψη 28).

¹³ Επομένως, στο εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί ως προς την παραβίαση των αρχών των σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και τον σεβασμό της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, την οποία συνεπάγονται ενδεχομένως οι διαδικαστικοί κανόνες που εφαρμόζονται στις παραβάσεις μιας εθνικής ρυθμίσεως, η οποία εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹⁴ Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με απόφαση της 4ης Απριλίου 1995 το tribunal de police de Toulouse, αποφαινεται:

Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί ως προς την παραβίαση των αρχών των σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και τον σεβασμό της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, την οποία συνεπάγονται ενδεχομένως οι διαδικαστικοί κανόνες που εφαρμόζονται στις παραβάσεις μιας εθνικής ρυθμίσεως, η οποία εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

Puissochet

Moitinho de Almeida

Gulmann

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουνίου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

R. Grass

J.-P. Puissochet